

Abnérova a Íš-bóšetova smrt

Převod materiálu

Tomáš Pavelka

Pořadí v lekci

67

2 Samuelova 3

Postřehy pro učitelku

Boj mezi domem Saulovým a Davidovým se protahoval (1) Připomeňme: Saul a jeho syn Jónatan padli v bitvě, tudíž byla země bez krále. Normálně měl nastoupit jeho syn. Království se dědí právě proto, aby se po smrti krále nebojovalo o moc. A lidé jsou také klidnější, když se vládcům moc nestřídá, když aspoň vládne někdo ze stejné rodiny. Je to iluze, ale funguje. Bůh si však vybral jiného, za to, že Saul chtěl být víc oblíbený u lidí, než poslouchat Boha.

David je ale králem jen v Judeji. Saulův generál Abnér dosadil nad zbylými kmeny za vládce Íšbošeta, Saulova syna a dědice.

V Chebrónu se Davidovi narodili synové (2) Dalo by se říci, že se David „usazuje“; z vdce zbojník, partizán, se z něj stává otec rodiny.

V Saulově domě nabýval převahy Abnér. (6) Tedy Saulův generál, který dosadil Íšbošeta k moci. Zdá se, že Íšbošet je tak trochu Abnérova loutka. Abnérovi vyhovuje být šedou eminencí, která tahá za nitky. To bývá často pohodlnější, protože člověk není na očí a nenese žádnou odpovědnost. Může si užívat moci a nenést její tíži. Kdo se obejde bez osobní slávy a moc mu stojí, tomu to vyhovuje.

Íš-bóšet vytýkal Abnérovi: „Jak to, že jsi vešel k ženě mého otce?“ (7) Tzn. úmrtný děstkému vku?e? eno, vzal si za ženu vedlejší manželku krále Saula. Když Abnér „převzal“ jednu ze Saulových žen, jako by tím zaujímal jeho místo. V dosti hrubém myšlení orientu takový skutek naznačuje něco jako „nový kohout převzal slepice starého kohouta“, vynořil se „nový samec“ a tedy nový král. Íšbošet se obává celkem oprávněně. Právě to sice nic neznamena – ale je to náznak, který je už těžko ignorovat. Íšbošet je v nelehkém postavení: K moci se nedostal vlastní silou, dosadil ho Abnér. Království neobhájí svastní silou, bojuje za něj Abnér. Abnér dělá za Íšbošeta víceméně všechno. Takže, otázka se nabízí sama: Proč by Abnér nemohl vládnout rovnou bez Íšbošeta?

Abnér velice vzplanul a vyřítal: „Copak jsem psí hlava, patřím snad k Judovi? Denně prokazují milosrdenství domu Saula,...“ (8) Zdá se, že se Íšbošet netrefil. Abnér sice asi byl taková šedá eminence, kterou baví tahat za nitky – ale právě asi jenom to. Co říká, dává dost smysl. Íšbošet opakuje chybu svého otce Saula: Nedovede uvěřit, že to s ním někdo myslí dobře. Nedovede si představit, že někdo může jednat nesobecky, bez postranních zájmů. Nechce si přiznat, že vlastně každý člověk je na někoho závislý, potřebuje nějakou pomoc. Vlastně se vrací převod, proč Saul přišel o království: Chtl dělat všechno sám, i obětovat. Nedržel se toho, že Bůh řídí svůj lid tak, aby se lidé navzájem potřebovali: Král aby potřeboval kněží a kněží zase krále. Pro nás z toho plyne ponaučení, že si máme uvědomovat, co dobrého pro nás kdo dělá, komu na nás záleží, že jsme na druhé v mnoha věcech odkázáni. A být za ně vděční.

Abnér si tedy možná vzal tu ženu jen proto, že se mu líbila. Možná chtěl i posílit vlastní důležitost, ale Íšbošeta odstranit nechtěl – to mohl kdykoliv, i teď, a neudělal to.

Íš-bóšet nebyl s to ozvat se Abnérovi ani slovem, protože se ho bál. (11) Íšbošet „machroval“, aniž by na to m?l. Abnér byl ve skute?nosti asi v?bec nejmocn?jší ?lov?k v Izraeli a p?itom se z vlastní v?le rozhodl z?stat v?rný rodu svého pána. Ale skute?n? nic, než ?est, ho k tomu nenutilo. Te?, když ho ještě Íšbošet urazí, nemá d?vod dál ho podporovat – sám B?h nakonec slíbil království Davidovi. Abnérovým rozhodnutím p?ijít na stranu Davida prakticky kon?í boje, není druhá tak silná autorita, která by se proti Davidovi postavila jako Abnér.

Budu stát p?i tob? a obrátím k tob? celý Izrael. (12) Abnér k Davidovi nep?ejde s vojskem, dám mu do služeb svou autoritu. Na zkušeného vále?níka Abnéra všichni dají. „Budu stát p?i tob?“ zároveň znamená, že Abnér po?ítá u Davida s obdobnou funkcí, jako m?l u Saula, tedy druhý nejvyšší. Tedy znovu: Abnér netouží po králování, ale u moci být chce. Není jednozna?n? kladný ani záporný. Je to, ?ekn?me, ?lov?k, který zná svou cenu.

Vydej mi mou ženu Míkal, kterou jsem pravoplatn? získal za sto pelištejských p?edkožek! (14) Trochu podobné, jako p?ípad s Abnérem: David nebude dost „chlap“, pokud n?co neud?lá s tím, že si nechal vzít ženu. Dote? lidé trpí tím, když vidí své v?dce ponížené, v hanb?. Navíc, David skute?n? dostal (!) Míkal za ženu, je jeho!

Í-bóšet ji dal vzít od muže, od Paltíela, syna Lavišova. (15) Je vid?t, že odchodem Abnéra se Íšbošetova moc úpln? zhroutila. P?istupuje na Davidovu podmínku, snaží se ho za každou cenu usmí?it. Saul už p?ed tím dal Míkal jinému muži (což bylo samoz?ejm? protizákonné, dokud její muž žil). Tehdy tím Saul, její nový manžel Paltíel a vlastn? i Míkal sama ?ekli: David je mrtvý muž, je vy?ízený. Najednou je všechno jinak. Co vypadalo nevratné, se najednou musí vracet. Íšbošet jená zoufale, svým ?inem pochopiteln? ztratí p?íze? Paltíela, který nejspíše nebyl úpln? nevýznamný, když mu sám král dal svou dceru.

Její muž ji s plá?em doprovázel až do Bachurímu. Tam mu Abnér ?ekl: „Vra? se.“ A on se vrátil. (16) Velmi dojemné a zároveň drsné místo. Máloco m?že být v život? víc ponižující, než žít s v?domím, že s tím, s kým jsme d?ív sdíleli „st?l a lože“ ho dnes sdílí n?kdo jiný. Paltíel tohle v?domn? provedl Davidovi. Žil s jeho ženou, zatímco si David n?kde v jeskyních v poušti sotva zachránil život. Mezitím si Míkal zamiloval – a te? se jemu d?je to samé, strašné duševní i t?lesné ponížení. Velmi hluboce to vyjad?uje v?ta: Tam mu Abnér ?ekl: „Vra? se.“ Paltíelovi se stalo to samé, co p?ed tím provedl Davidovi. P?es to je nám ho líto. David je v právu. Jeho spravedlnost je strašná – ale je to spravedlnost! Vidíme zde, že h?ích je n?co, co nejde „odestát“, co už s námi napo?ád žije vlastním životem, co se stále vrací. O Míkal totiž ještě uslyšíme, a rozhodn? ne v dobrém.

Už dávno jste se dožadovali toho, aby králem nad vámi byl David. (17) Abnér je mazaný. Dokud sloužil Saulovi, bylo práv? to, aby se David nestal králem, jeho hlavní starostí. Te? všem ?íká „už dávno to po nás chcete, tak to máte mít“. Je to starý p?esv?d?ovací trik: Totiž podsunout druhému n?jakou myšlenku tak, aby si myslel, že na ni vlastn? p?išel sám.

Rukou svého služebníka Davida vysvobodím sv?j izraelský lid z rukou Pelištejc? (18) Nezapome?me, b? heme toho všeho porbíhá válka s Pelištejci a neda?í se zrovna dobře. Silný velitel je nutn? pot?eba.

David pro n?ho a pro muže, kte?í byli s ním, uspo?ádal hostinu (20) Byl to Abnér, kdo Davida celé roky honil po horách. Ale David je osochoten se smí?it.

Znáš Abnéra, syna Nérova! P?išel t? oklamat. (25) U Jóaba se opakuje n?co podobného, jako u Íšbošeta: Není schopen ?ekat u druhého jakýkoliv dobrý motiv. Pro Jóaba je zabíjení „technická v?c“: Pokud zabít druhého n?co vy?eší, ud?lá to Jóab bez zachv?ní. Jóab je tak trochu David?v zlý duch: Je to jeho nejschopn?jší a nejoddan?jší voják, David se bez n?j neobejde. Ale zároveň Davida táhne k tomu, aby se z n?j stal nový Saul, který jde p?es mrtvoly, jen aby si udržel moc.

Ta a? dopadne na hlavu Jóabovu i na celý d?m jeho otce. A? v Jóabov? dom? nikdy nechybí trpící... (29) David m?že Jóaba proklínat, ale nem?že ho potrestat: Pomstít zabitého p?íbuzného, t?ebaže v ?estném

boji nebo dokonce neúmyslně bylo právo příbuzných. Proto byla v Izraeli útočištná místa, kde se mohl ukrýt ten, kdo někoho neúmyslně zabil – pokud to stihl. Co Jób udělal, nebylo trestné, nezákonné. Ale byla to špinavost, protože Abnér zabitého Asáela dvakrát varoval, ať ho nechá na pokoji a pak ho zabil v reálném boji. Ukazuje se, že zákon nemůže postihnout úplně každou špatnost a že je potřeba vždy přemýšlet i nad duchovním smyslem zákona.

Nevíte, že dnešního dne padl v Izraeli velitel, a to veliký? A já jsem dnes tak slabý, já pomazaný král.(38) David je schopen ocenit i své nepřátele. Z jeho smutku je poznat, že mu jde především o Izrael – Abnér byl skutečně výborný velitel, bez ohledu na to, že byli s Davidem dlouho nepřátelé. A jak bylo vidět, i Abnér se dovedl přenést přes osobní vřci a došlo mu, že David je teď pro Izrael to nejlepší. Smířte si tyto dvě rozumných lidí zničil Jób a jeho bratři a je to velká škoda. Teď jsme přiblížili, který vzbuzuje ty otázky typu: „Co by bylo, kdyby...“. Spolupráce Abnéra a Davida mohl být dobrý konec – ale nebyl.

A tihle muži, Serújini synové, jsou tvrdší než já. (39) Serúja byla Davidova sestra, Jób a jeho bratři tudíž jeho synovci. Ukazuje se, že David, ať drsný válečník, má své meze, za které nechce jít. Z tohoto je mu už špatně. David musí být tvrdý a odvážný, pokud má být úspěšným králem. Ale nechce být tak drsný, nelidský, jako Jób. Jób je jeho pokušitel, jeho zlý já. Zároveň ale musí s Jóbem udržet nějak v tvrdosti krok, jinak by lovků napadla, že by mohl zlikvidovat i Davida. Jób je ovšem vřemýš za všech okolností, i ve chvíli, kdy se proti Davidovinu vzbouří skoro celý Izrael a David je na útěku. Jób nezradí. Zároveň ale přímo proti Davidovým výslovným příkazům provede vždy vše daleko brutálněji. Vždycky, když je David v pokušení ulehčit si život a odstranit vraždou někoho z cesty, odolá. Odolá a zakáže takovému lovkovi ublížit – ale Jób to přes to udělá. Je to skoro jakoby se každá Davidova zlá myšlenka hned uskutečnila, což musí být strašný pocit. Jako bychom mohli zabít pouhou myšlenkou.

2 Samuelova 4 (pokud se stihne)

Když uslyšel Saulův syn, že Abnér v Chebrónu zemřel, ochably jeho ruce. I celý Izrael se zhrozil. (1) I když David dělá, co může, aby dokázal, že za smrtí Abnéra nestojí, stejně všechny vyděsí, že ani někdo jako Abnér není v bezpečí. Dál sledujeme, jak se Íšbošetova moc hroutí.

Jónatan, syn Saulův, měl syna, který měl zchromené nohy. (4) Pouze vsuvka. O tohoto Mefíbošeta se pak David postará.

Ubili ho k smrti a uřízli mu hlavu; vzali ji a šli celou noc pustinou. (7) Íšbošeta zabijí jeho vlastní dějovníci. Chtějí si zachránit krk a postavení. Jako krysy první opouštějí lož. Že šli celou noc pustinou má zděraznit, co to bylo za lidi. Orientálci se noci bojí a stejně tak pustiny. Obojí najednou je pro ně úplně království démonů. Ale tihle lidé jsou tak zlí, že se tam cítí normálně. Noc a pustina je v nich samých.

Tu je hlava Íš-bóšeta, syna tvého nepřítele Saula, který ti ukládal o život. Hospodin dopál králi, mému pánu, dnešního dne pomstu nad Saulem i nad jeho potomstvem. (8) David měl Saula přes všechno rád a nepokládá ho za nepřítele – a už vůbec ne jeho děti, které s ním sympatizovaly. Ještě horší je, že do celé věci tahají Hospodina. To je zneužití Božího jména. Je vůbec velká chyba si myslet, že Hospodinova vůle je všechno, co prostě vyjde. Někdy se dobré věci nepodaří a Bůh je přece chtěl – a odmítl toho, kdo se aspoň snažil. Jindy Bůh dopustí zlou věc – a potrestá jejího vinníka.

****Jakože živ je Hospodin, který vykoupil můj život ze všeho soužení,... (9)** David je vděčný Hospodinu za to, že ho zachránil, ne za skázu svých nepřátel. Že David přžil nástrahy, to byla Boží vůle, to David ví. Ale tohle není – to David ví stejně dobře.

Jakpak když svévolníci zavraždí spravedlivého (11) Íšbošet proti Davidovi bojoval, přesto ho David označuje za spravedlivého. David dovede uznat i své protivníky a my se od něj učíme. Stává se, že se s námi někdo setetne ve svých zájmech, některým sporům se nedá vyhnout. Ale to hned neznamená, že je druhý lovk

celý špatný. Za jiných okolností bychom mohli být přátelé. Tohle znají vojáci i sportovci a my bychom se to od nich mohli učit pro běžný život. Íšbošet byl věrný odkazu svého otce, cti své rodiny.

Shrnutí

1. V minulém vyprávění padl král Saul v bitvě.
2. Po králi normálně vládne jeho syn. Ale Hospodin vybral skrz Samuela Davida.
3. Saulův vojevůdce Abnér je ale věrný jeho synovi Íšbošetovi a Íšbošet chce vládnout. Nejsou zlí, ale pletou se.
4. Íšbošet vládne jen díky Abnérovi, generálovi. Abnér ho dosadil na trůn, Abnér za něj bojuje, skoro bysme řekli, že by mohl Abnér rovnou být králem.
5. Abnér si vezme jednu ze Saulových žen. Vlastně je z něj teď něco jako nevlastní táta Íšbošeta. Íšbošet se bojí, že chce Abnér vládnout místo něj a vyřadí mu to.
6. Ale udělal chybu, protože Abnér to s ním myslel dobře. Každý, kdo všechny jen podezírá, kdo nevěří, že druhí mohou taky něco myslet dobře, zůstane sám.
7. Abnér se taky urazil, řekl si: To mám za všechno? A přešel k Davidovi.
8. Abnér si všichni váží, je to velký vojevůdce, takže je snando přemluví, aby si vybrali Davida za krále.
9. David si Abnéra váží, ví, že to myslí dobře a že je šikovný a tak se s ním smíří.
10. Chce zpátky Míkal, kterou mu vzali. A tak ji zas vezmou jejímu novému manželovi, který pláče. Je to kruté, ale stejně je on před tím vzal Davidovi.
11. Íšbošet vrátí Míkal. Taký se chce smířit, taký to vlastně nemyslí zle.
12. Ale je tu Jóab. Vždycky když Davida napadne něco zlého, ale David to neudělá, protože je spravedlivý, Jóab tu zlou věc udělá.
13. Zabil Abnéra, protože Abnér mu před tím zabil bratra. V Izraeli se každý směl pomstít, takže ho David nemůže potrestat. Ale správné to nebylo, protože Abnér Asáela dvakrát varoval, ať ho nechá a pak ho zabil v řestném boji.
14. David proklíná Jóaba a je mu moc líto, že se nemohl Abnérem smířit. Všechno mohlo být lepší, kdyby to Jóab nezkazil.
15. A podobně by se asi smířil s Íšbošetem. Sice spolu vedli válku, ale David věděl, že není zlý.
16. Proto nechá popravít jeho vrahy. David umí odpouštět, i když právě jemu šlo o život.

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)

[2 Samuelova 3–4](#)